

Конгрес
Українських
Націоналістів

Любіть Україну!

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua 7 листопада 2006 року № 44 (156)

 УКРАЇНА СОБОРНА

У ТІ ЛИСТОПАДОВІ ДНІ

Українська історія багата на яскраві сторінки, сповнені героїчної боротьби за кращу долю народу, за здобуття незалежності рідної країни. Одна з них – листопадовий зрив 1918 року, внаслідок чого на уламках Австро-Угорської імперії зродилася Західно-Українська Народна Республіка.

Микола СЕРГІЙЧУК, "Нація і держава"

Українська барикада на вул. Зиблкевича у Львові

Сучасному поколінню важко уявити, що відбувалося на початку листопада 1918 року у Львові, як боролися й гинули за вільну й суверенну державу українські повстанці. Три тижні тривала запекла боротьба за кожен будинок, кожну вулицю між українськими і польськими вояками.

Зрештою, під потужними ударами переважаючого в кількості вояків і техніки противника українські патріоти змушені були відступити до Тернополя. Але їхній безмежний героїзм, сила духу, мужність і відвага, проявлені у перші дні боротьби, назавжди увійшли в історію національно-визвольних змагань.

"Державний переворот у Східній Галичині з початком листопада 1918 р., – згадує у своїй книзі "Листопадові дні. 1918 р.", що побачила світ 1931 року, сотник колишньої австрійської армії й УГА Олекса Кузьма, – був вислідом складного історичного процесу, в якому співдіяли різнородні суспільно-політичні чинники у зв'язку зі світовою війною. І тому, приступаючи до розгляду першого періоду української визвольної війни в межах бувшої австро-угорської держави, слід, перш усього, розглянути ті моменти з національно-політичного життя українського народу і ті впливи світової війни, що створили підклад, на якому нагло розгорілася завзята українсько-польська боротьба за Львів і Східну Галичину.

З'єднення всіх українських земель в одну самостійну державу ставало стихійним, підсвідомим бажанням міліонів, хоча ніхто не здавав собі ясно справи, як до неї дійти, в якій формі має вона повстати.

Аж раптом вибухла світова війна, що примусила австрійських українців зайняти ясне становище до воюючих сторін з погляду всеукраїнських інтересів.

Головна Українська Рада, зложена з представників усіх українських партій Галичини, оголосила вже з початком мобілізації маніфест, яким закликала український нарід станути льояльно по стороні Австро-Угорщини і Німеччини до боротьби з Росією за визволення України. З цією метою й створено військову формацію Українських Січових Стрільців, що мала стати згодом зав'язком української армії..."

Центральний Військовий Комітет восени 1918 року, коли пробив історичний час, уже не чекав ніяких вказівок від політичних чинників. Він вирішив вислати окружним військовим комітетам, у першу чергу Чернівців, Станіслава, Коломиї й Золочева, де були розташовані частини УСС-ів, накази із закликом надати допомогу столиці краю.

У ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 року Українська Національна Рада перейняла владу над українськими землями Австро-Угорщини. Тієї ночі українські військові частини зайняли Львів. Те саме відбулося в усіх містах Східної Галичини.

Для того, щоб поринути в атмосферу тогочасної доби, знову звернемося до вищезгаданої праці Олекси Кузьми: "Хто з очевидців забуде той історичний день 1 листопада 1918 р., коли прастарий город князя Льва став знову столицею української держави? В чиїй тямці затерлись могутні враження надзвичайної картини, коли з високої ратушевої вежі, намісництва, сойму та всіх державних будинків, військових і цивільних, замаяли синьо-жовті прапори на знак, що тут влада не австрійська, але українського народу?

Закінчення на 6-й стор.

ЦЕ НАША ІСТОРІЯ

З нагоди відзначення 88-ї річниці Західно-Української Народної Республіки

1 листопада в Івано-Франківську з ініціативи Молодіжної Референтури КУН відбувся факельний похід вулицями міста. У ньому взяли участь близько 500 молодих членів КУН з міста та області, а також делегації Львівської, Тернопільської, Чернівецької, Хмельницької та Рівненської областей. На Вічевому майдані відбулося урочисте віче, під час якого виступили народний депутат України, заступник голови КУН, голова ІФОО КУН Євген Гірник, голова Молодіжної Референтури КУН Василь Попович та інші. Святковий концерт подарувала учасникам хорова капела "Червона калина" (керівник Володимир Зварун). Після віча у Меморіальному сквері було покладено вінки на могили Українських Січових Стрільців та на могилу одного із творців ЗУНРу Левка Бачинського. Там же священик УГКЦ освятив червоно-чорні знамена. Учасники походу поклали також вінки до барельєфів Євгена Коновальця та Степана Бандери.

Валерій ПЛИСАК

 СВОБОДУ НАРОДАМ!

НЕЗЛАМНИЙ ДУХ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

30 років тому, 9 листопада 1976 року, було створено Українську Громадську Групу сприяння виконанню Гельсінкських угод

"Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів".

Загальна Декларація прав людини ООН, ст. 19

Прикінцевий акт Наради з безпеки та співпраці в Європі (НБСЄ), підписаний після тривалих зволікань 1 серпня 1975 року в столиці Фінляндії главами всіх держав Європи (крім Албанії), а також США та Канади, прирівнювався до національного законодавства, а тому відкрив юридичні можливості легально і цілком законно боротися з порушеннями прав людини, опираючись на внутрішнє і міжнародне право. Першими це збагнули московські правозахисники і створили 12 травня 1976 року Московську громадську групу сприяння виконанню гельсінкських угод. Другою, за ініціативою письменника і філософа Миколи Руденка, генерала Петра Григоренка (Москва), громадської діячки Оксани Мешко, письменника-фантаста Олеся Бердника, юриста Левка Лук'яненка (Чернігів), 9 листопада 1976 року була створена Українська громадська група сприяння виконанню гельсінкських угод.

Закінчення на 4-й стор.

ЗАБОРОНИТИ КОМУНІСТИЧНУ ІДЕОЛОГІЮ В УКРАЇНІ

Аналіз процесу творення і діяльності КПРС, складовою частиною якої була КПУ, дає підстави стверджувати, що вони були злочинними організаціями.

Згідно з КК України, злочин вважається вчиненим злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (три і більше), члени або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп (п. 4 ст. 28 ККУ).

Дмитро ГРИЦАЙ

В. І. Ульянов (Ленін) та його спільники, створюючи РСДРП, не приховували, що це – "партія нового типу", яка не має нічого спільного з європейськими парламентськими партіями, а є підпільною, воєнізованою організацією, мета якої – повалення існуючого державного ладу та узурпація влади насильницькими методами спочатку на території однієї держави, а потім і в усьому світі. Тому РСДРП в Російській імперії була заборонена, а учасники І-го (установчого) з'їзду заарештовані, засуджені і покарані. За приналежність до РСДРП винних покарано згідно зі статтями 126 і 102 Кримінального Уложення Російської імперії каторгою строком до восьми років, а з обтяжуючих обставин (наявність зброї, вибухових матеріалів, їх застосування) – безстроковою каторгою. Згадане Кримінальне Уложення було чинним і на території Української Народної Республіки.

Першою спробою реалізації Програми **РСДРП** була т. зв. "революція 1905–1907 рр.". У ній РСДРП виступила як найманець японських мілітаристів, а отже, **вчинила дії, які містять ознаки злочину державної зради**. Бойова діяльність РСДРП фінансувалася спецслужбами Японії через військового аташе Японії в Петербурзі полковника Акеші.

Для українського народу наслідком провокаційної діяльності РСДРП в ті роки стали російські каральні воєнні експедиції, військово-польові суди, страти тисяч українців, тюремні ув'язнення, заслання в Сибір.

Навіть тимчасова зміна тактики, а саме – часткова легалізація РСДРП після "революції", не змінила суті й стратегічних цілей цієї злочинної організації. Про це свідчить діяльність її депутатів у Державній Думі, їхній арешт і засудження за участь у підготовці замаху на вищу посадову особу в державі.

Наприкінці червня 1917 р. Тимчасовий уряд видав наказ про арешт В. Леніна і 28-ми його поплічників, причетних до злочинних зв'язків з Німеччиною, і порушив кримінальну справу щодо факту **державної зради**.

Закінчення на 2–3-й стор.

ПАМ'ЯТАЙ ПРО БАТУРИН-1708

ЗЛОЧИНИ І КАРА

Цими листопадовими днями виповнюється 298 років з того жахливого для України дня, коли московські окупанти вирізали жителів Батурина. Як розповідають джерела, солдати Петра I нищили наших людей не тільки у домашніх оселях чи на вулицях, а навіть і у храмах, куди тікали дітки, сподіваючись на захист Божий. Але сатана у подобі москаля не зупинявся навіть перед образами Божими...А коли вже храми були спалені, московські людожери піднімали дзвони, підкладали під них дитячі голівки, далі дзвони відпускали, і, спостерігаючи як конають дітки, солдати реготали, вигукуючи: "Гляди-ка, Ванятка, как смешно хохлята ножками-то дрыгают!" Робята тєшілісь...

Та чи випадковою була ота смертельна оргія у виконанні ординців?

Давайте проаналізуємо.

Ще за двісті років до батуринської трагедії війська московських царів Івана III, а потім Івана IV до ноги вирізали жителів Новгорода та Пскова. А це ж були, як твердить історик Микола Костомаров, древні русичі, тобто українці...

Потім настала черга народів Сибіру. "Чудо-богатирі" Суворова вирізали ногайських татар, а особливо "робята потєшілісь" у Чечні. Ось як ці події після набігу росіян на чеченський аул описує російський письменник Лев Толстой. "Мальчик был проткнут штыком в спину... О ненависти к русским никто не говорил. Чувство, которое испытывали все чеченцы, от мала до велика, было сильнее ненависти. Это была не ненависть, а непризнание этих русских собак людьми и такое отвращение, гадливость и недоумение перед нелепой жестокостью этих существ, что желание истреблять их, как желание истреблять крыс, ядовитых пауков и волков, было таким же естественным чувством, как чувство самосохранения" (Лев Толстой. Повести и рассказы. Хаджи-Мурат, М. "Художественная литература". 1978. Стр. 410).

Можна ще згадати голодомор українців, спроби Москви вислати всіх українців у сибіри, як перед тим татарів чи чеченців, репресії та депортації цілих регіонів прибалтів, або нинішню війну Росії проти чеченців.

Недавно О. Солженіцин змушений був визнати, що росіяни стали найбільш ненависною нацією у всьому світі. А Анатолій Собчак, коли його запитали, чому Бог так карає московитів, відповів гранично ясно: " Всякий уряд творить свої злочини разом із своїм народом, і всякий народ несе відповідальність за злочини свого уряду нарівні з урядом".

Але повернімося до Батурина. Всі його кати своє отримали. Був засланий до Сибіру із своєю сім'єю і там, як мамонт, закопаний у мерзлу землю Меншиков. Петро I, який звелів задушити свого сина Олексія і який власноручно, як кат, відрубував на ешафоті голови стрільцям, гигнув від сифілісу на п'ятдесят третьому році життя. Але це ще було не все. Його внук, Петро II, помер ще малим; ще одного внука, Петра III, вбила його дружина, Катерина II; правнука, Павла I, вбив його син, Олександр I; Олександра II вбили народовольці, а восьме та дев'яте покоління, – Миколу II та його сім'ю, за вказівкою Леніна вбили комуністи. Без сумніву, справедлива доля не обминула і нащадків тих солдатів, які виконували волю отих "царів, катів людських".

P. S. Церква Московського патріархату безліч разів правила службу за "здравіє" Петра I, його сатрапів та "славноє русскоє воінство", яке творило терор у Батурині, але ніколи, жодного разу, не відспівала невинно убієних батурян. Ця церква не брала участі навіть у ритуалі поховання жертв 10 квітня 2004 року, коли, за ініціативою Віктора Ющенка, такий обряд здійснили священики Київського патріархату.

Російські імператори, які, згідно з канонами московської церкви, були главами тієї церкви і які в дійсності були вбивцями, для церкви МП – не вбивці, а "помазанніки божіє".

Цікаво, чи є ще десь у світі отака цинічна, така безбожна, аморальна церква, як московська, яка фактично підтримує терор Москви у всіх його проявах, і яка, по суті, є цитаделлю московського імеріалізму в Україні?

Борис ВАСИЛЬЧЕНО,
інженер. м. Київ.

РСДРП вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо створення непередбачених законом воєнізованих і збройних формувань в 1905–1907 рр., а також у 1917 р. На той час така робота була здійснена за кошти німецьких спецслужб.

На Всеросійській конференції фронтових і тилових організацій РСДРП(б), що відбулася у Петрограді 16–23 червня 1917 р., була прийнята резолюція "Про загальне озброєння народу", яка вимагала від членів партії активізувати заходи, скеровані на створення відданих більшовикам загонів Красної гвардії.

Восени 1917 р. красногвардійські загони існували вже у 40 містах та робітничих селищах України, зокрема в Києві їхня кількість становила до 3000 чоловік, в Одесі – до 2000 чоловік, Харкові, Катеринославі, Миколаєві та Луганську – по 1000 чоловік. За національним складом вони були неукраїнські. За своїми завданнями – антиукраїнські.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо насильницької зміни і повалення законного ладу і на захоплення державної влади.

7 листопада 1917 р. в Петрограді відбувся організований більшовицькою партією збройний переворот. Державна влада була узурпована В. Лєніним і його однопартійцями. Вони розігнали Всеросійські Установчі Збори, шахрайськи позбавили ВЦВК РСФСР будь-якої реальної влади і контролю за діяльністю т. зв. "Совнаркому". З того часу "уряд" Лєніна, як всі наступні, став підзвітним тільки Політбюро Комуністичної партії, тобто самому собі.

КП(б)У вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо спроби узурпації влади в Україні у листопаді 1917 р.

10 листопада 1917 р. вони зробили невдалу спробу збройного перевороту в Києві.

17 грудня 1917 р. їх спіткала невдача і на Всеукраїнському з'їзді Рад. Не домігшись свого, **більшовики пішли на розкол України,** проголосили в Харкові Українську Радянську Республіку і **запросили в Україну російські війська. КП(б)У вчинила дії, які містять ознаки злочину насильницьких посягань на зміну існуючого державного ладу УНР або на відторгнення від неї будь-якої частини, або на скинення органів верховної державної влади, або на позбавлення їх можливості здійснювати таку владу,** що діючим тоді законодавством УНР каралося безстроковою каторгою. Посяганнями визнавалися як звершення такого злочину, так і підготовка до нього.

У Декларації, внесеній більшовицькою фракцією в самозваний Центральний Виконавчий Комітет Рад України і прийнятій на його засіданні 7 березня 1918 р., більшовики прямо визнавали:

"1. Мы никогда не рассматривали Украинскую Советскую Республику как национальную республику, а исключительно как Советскую республику на территории Украины.

2. Мы никогда не стояли на точке зрения полной независимости Украинской Советской Республики, рассматривая ее как более или менее самостоятельное целое, связанное с общероссийской рабоче-селянской республикой федеративными узами".

Закінчення. Початок на 1-й стор.

ЗАБОРОНИТИ

КПУ вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.

4 грудня 1917 р. керований В. Лєніним більшовицький Совнарком Росії проголосив війну Україні. У цій війні **КП(б)У** взяла участь як **прислужник іноземних окупантів, партія колаборантів. КП(б)У доклала зусиль до знищення Української Народної Республіки, Української Держави**. За її сприяння протягом 1918–1921 рр. територія Української Народної Республіки була окупована, а потім анексована більшовицькою Росією. КП(б)У запродала Західну Україну Польщі, підписавши 1921 року в Ризі ганебний Ризький договір. Під владою Польщі опинилося понад 162 тис. кв. км українських земель з населенням понад 11 млн осіб, яке зазнало національного, релігійного та економічного гноблення.

На частині українських земель комуністичний Совнарком Росії створив маріонеткову Українську Радянську Соціалістичну Республіку (УРСР), квазідержавне утворення, адміністративну одиницю у складі Совєтської Росії. Адміністративні межі УРСР визначало керівництво КПРС. У результаті цього український народ втратив майже 350 тис. кв. км своєї етнічної території на користь сусідніх держав: Росії – 291,9 тис. кв. км, Білорусії – 27,0 тис. кв. км, Словаччини – 3,5 тис. кв. км, Румунії – 1,7 тис. кв. км, Польщі – 19,5 тис. кв. км з десятками мільйонів українського населення.

Згідно з рішенням ЦК РКП(б) 24 липня 1924 р. з українських земель створено т. зв. "Молдавську автономну соціалістичну совєтську республіку" (МАССР), в яку було включено 11 районів Одеського, Балтського і Тульчинського округів, у яких мешкали 540 тис. 567 осіб. Проблема повернення Придністров'я Україні й досі не вирішена.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину бандитизму. Під час підготовки узурпації влади, а також в ході операції компартія поповнювала свою партійну касу грошима, здобутими під час бандитських нападів на фінансові установи. Майбутній "вождь всіх часів і народів" Джугашвілі (Сталін) починав свою партійну кар'єру як бандит-нальотчик РСДРП(б).

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину міжнародного тероризму. Його започаткував Комуністичний Інтернаціонал, створений 1919 р. в Москві. Кошти, офіційно виділені на підривну роботу в країнах Європи, Азії, Америки, тільки в 1922 р. становили 3 млн 150 тис. 600 рублів золотом. Підготовка і перекидання терористів і диверсантів велася спецслужбами Совєтської Росії.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину насильства над населенням у районі воєнних дій. Під час українсько-російської війни 1917–1921 рр. в українських селян насильно забирали продовольство. Це називалося "продразверстка". Галасуючи проти українсько-німецького Брестського мирного договору, який передбачав обмін українських продуктів на вироби німецької промисловості чи пряму його закупівлю німцями за валюту, більшовики нещадно пограбували Україну, вивізши в Росію без будь-якої оплати мільйони пудів хліба, цукру, м'яса і жирів. Опір населення придушувався нещадно. Для того 3 грудня 1918 р. маріонетковий "Тимчасовий робітничо-селянський уряд України" прийняв рішення про створення Всеукраїнської ЧК, оскільки: "Без ВЧК и других карательных органов Советская власть существовать не может" (В. Лєнін). Безпосереднім організатором і першим головою ВУЧК став член ЦК КП(б)У Ісаак Ізраїлевич Шварц.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину нелюдського поводження з військовополоненими.

Це визнав у своєму наказі № 211 від 5 квітня 1919 р. Нарком з воєнних справ України, комуніст М. Подвойський: "...смертные казни над пленными без суда обратились в простое кровожадное убийство... такие случаи встречаются довольно часто".

У листопаді 1921 року військовослужбовці Червоної армії взяли в полон і розстріляли 359 учасників Другого Зимового походу армії УНР.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо пропаганди війни. Пропагандою світової війни займалися ще основоположники комунізму Маркс і Енгельс. Їхню справу продовжили Лєнін, Троцький, Сталін та інші. Всім відомі слова Лєніна: "Превратим войну империалистическую в войну гражданскую".

Документи Комуністичної партії рясніють планами світової революції. Їх не тільки писали, а й постійно намагалися здійснити. II-й конгрес Комінтерну, який відбувся 19 липня–7 серпня 1920 р. в Москві, обговорив і прийняв статут Комуністичного Інтернаціоналу. У ньому вказано конкретні цілі: "боротьба всіма засобами, також із зброєю в руках, за повалення міжнародної буржуазії та створення Міжнародної радянської республіки як перехідного ступеня до повного знищення держави".

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо планування, підготовки, розв'язання та ведення агресивної війни.

Керована Комуністичною партією, Совєтська Росія напала на Польщу, здійснила збройну агресію щодо Фінляндії та країн Балтії, погрожувала зброєю Румунії. За агресивні дії проти суверенних держав СРСР був виключений з Ліги Націй – попередниці ООН.

У серпні 1939 р. керівники Комуністичної партії уклали ганебний пакт Молотова-Ріббентропа і вступила в Другу світову війну як союзник націонал-соціалістичної Німеччини.

Комуністичне керівництво СРСР в 1979 р. здійснило збройну агресію проти суверенного Афганістану.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо пошкодження релігійних споруд і культових будинків.

Тільки в Києві протягом лише 1934 р. висаджено в повітря Золотоверхий Михайлівський монастир (XI ст.), знищено Братський монастир на Подолі й колишню Духовну Академію при ньому – центр і осередок української культури й науки, починаючи з XVI сто-

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(0432) 32-05-03
Дніпропетровськ	Хоменко Микола	(056) 748-17-92
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(0412) 44-52-32
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04497) 4-92-93
Київ	Мохналь Михайло	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луганськ	Костянтин Філімоненко	(0642) 53-96-85
Луцьк	Мельник Євген	(0332) 78-07-65, 72-87-95
Львів	Вовк Михайло	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Мукачеве	Ференц Петро	(03131) 2-25-45
Одеса	Парфенюк Василь	(048) 75-83-113
Полтава	Квачова Олеся	(0532) 28-053
Рівне	Кривко Ігор	(0362) 22-20-26
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Перетятько Олексій	(0542) 25-88-98
Тернопіль	Чибрас Володимир	(0352) 52-56-91
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Вітряний Олесь	(0382) 65-32-01
Черкаси	Гафінова Любов	(0472) 45-12-05
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

КОМУНІСТИЧНУ ІДЕОЛОГІЮ В УКРАЇНІ

ліття, зруйновано Собор, побудований гетьманом І. Мазепою, Десятинну церкву з гробницями св. Володимира й св. Ольги, Стрітенську церкву на Львівській площі, багато інших. Протягом правління комуністів в Україні знищено чи пошкоджено десятки тисяч релігійних споруд чи культових будинків.

КПРС систематично порушувала підписану комуністичним керівництвом СРСР Гаазьку конвенцію 1954 р. про захист культурних цінностей під час систематичних антирелігійних кампаній.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо незаконного утримування, осквернення та знищення релігійних святинь.

З релігійних свят комуністи влаштовували тюрми, склади міндобрив та отрутохімікатів, музеї атеїзму, клуби.

Під час відступу комуністичної Червоної армії з Києва в 1941 р. її диверсанти-підривники замінували релігійні святині українського народу, зокрема Софійський Собор. Ними висаджено в повітря Успенський Собор Києво-Печерської Лаври.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо перешкоджання здійсненню релігійного обряду. Під приводом боротьби із пережитками минулого, релігійних забобонів, комуністи вели агресивну атеїстичну пропаганду, супроводжуючи її насильством над віруючими. Вони вбивали ієрархів українських церков, знищували храми, релігійну літературу, забороняли здійснювати релігійні обряди української інтелігенції, молоді. Насильницьки ліквідовано Українську Автокефальну Православну Церкву та Українську Греко-Католицьку Церкву.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо захоплення заручників. "Коротка інструкція з боротьби з повстаннями", підписана комуністами Раковським, Єгоровим, Берзіним, Ейдеманом у 1920 р., вимагає брати заручників з числа місцевого населення і розстрілювати їх у разі ворожих дій селян щодо комуністичної влади, накладати контрибуції продовольством, грошима, проводити виселення родин повстанців у концтабори, обстріл сіл, їх знищення.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо експлуатації дітей. Діти українців, особливо сільського населення, зі шкільного віку були змушені важко працювати, найчастіше без оплати. Всілякі "трудові бригади", "комсомольські будзагони" – все це називалося "трудовим навчанням", а насправді було дармовою чи напівдармовою працею дітей.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо перешкоджання у здійсненні виборчого права. КПУ прийшла до влади не в результаті перемоги на демократичних виборах, а шляхом збройного захоплення влади. Всі вибори в Совєтській Росії та її складовій частині УРСР були фіктивними. Від них офіційно усували соціальні прошарки населення, яких називали "ворогами народу". Діяльність некомуністичних партій була заборонена. В країні здійснювалася диктатура Комуністичної партії, яка прикривалася демагогічною пропагандою й оберігалася Червоною (Совєтською) армією, ВЧК-ОГПУ–НКВД–МГБ-КГБ, міліцією, прокуратурою, судами.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо порушення законодавства про референдум. 1939 р. Червона армія окупувала, відповідно до ганебного пакту Молотова-Ріббентропа, Західну Україну. Цим було потоптано один із базових принципів міжнародного права – право націй на самовизначення та утворення власних національних держав. Українцям Західної України перешкодили скористатися із розвалу окупаційного польського режиму і відновити свою Західно-Українську Народну Республіку.

Комуністична Росія організувала і провела плебісцит – т. зв. "Народні Збори Західної України". Анексуюча держава (СРСР) провела плебісцит в умовах режиму воєнної окупації, в присутності і за допомогою власних збройних сил (Червоної армії), що заборонено міжнародним правом.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину щодо порушення законів і звичаїв війни.

Комуністичним режимом систематично порушувалася Конвенція про закони і звичаї сухопутної війни (Гаага, 18 жовтня 1907 року) як під час українсько-російської війни 1917–1921 рр., так і в період Другої світової війни.

Смерть мільйонів військовополонених червоноармійців у німецьких таборах від голоду і хвороб значною мірою на рахунку комуністичного керівництва СРСР, яке зреклося їх, не надало елементарної допомоги.

Наказ Ставки Верховного Головнокомандувача Червоної армії № 270 від 16 серпня 1941 р. вимагав: "...командирів і політпрацівників, які здаються в полон ворогу, вважати злісними дезертирами, сім'ї яких підлягають арешту, як сім'ї тих, хто порушив присягу і зрадив свою Батьківщину", і далі "...якщо такий начальник і частина червоноармійців замість організації опору ворогові здається йому в полон – знищувати їх всіма способами, як наземними, так і повітряними, а сім'ї позбавити державної підтримки і допомоги".

Порушувалася заборона міжнародних конвенцій користуватися національним прапором, військовими знаками розрізнення і військовою формою супротивника: "В ходе борьбы с бандами коммунистические части особого назначения широко использовали такие тактические приемы, как... действия против бандитов под видом местного населения" (Кукель Э. М.). Така злочинна практика пізніше була поширена в Західній Україні в боротьбі комуністичних каральних органів з УПА. На початку 50-х років тільки на Рівненщину було відряджено 49 псевдобоївок УПА, які чинили звірства над місцевим населенням.

Порушувалася заборона змушувати громадян супротивної сторони брати участь у воєнних діях проти їхньої країни. Примусовий призов громадян УНР до Червоної армії восени 1922 р. і в наступні роки був незаконним. Червона армія не була українською національною армією, а російською армією, керованою колишніми царськими офіцерами під наглядом комуністичних комісарів. СРСР не був українською державою, як не була українською і його керівна й спрямовуюча сила – Комуністична партія. Ніякого союзного договору повноважними представниками українського народу підписано не було. Українці не мали жодних правових зобов'язань перед Росією, в тому числі захищати її панівну комуністичну верхівку. Добровільна служба в Червоній армії була зрадою українського народу і його держави. Так само був незаконним призов у Червону армію українців Західної України у 1939 і 1944 рр.

СРСР порушував підписані ним Женевські конвенції 1949 р. під час бойових дій Червоної (Совєтської) армії проти УПА. На партизанів повністю поширюються положення Женевських конвенцій 1949 р. про поводження з військовополоненими, а також хворими і пораненими. Жодних з цих положень міжнародного права СРСР не дотримувався під час боротьби з українським національно-визвольним рухом.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину геноциду українського народу, організувавши голодомори 1921–1923 рр., 1932–1933 рр. та 1947 р., під час яких померло понад 10 млн українців. Чорнобильська трагедія теж на рахунку КПРС.

Комуністична партія порушила Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, прийняту 21 грудня 1965 р. Генеральною Асамблеєю ООН. СРСР визнавав право на національно-визвольну боротьбу чорношкірих Африки, арабів Палестини, китайців і в'єтнамців, але відмовляв у такому ж праві індоєвропейцям – українцям.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину доведення до самогубства видатного політичного діяча України Миколи Міхновського.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину посягання на життя державних і громадських діячів України.

Вона відповідальна за вбивства:

1. Головного Отамана УНР Симона Петлюри.
2. Глави Української Автокефальної Церкви В. Липківського.
3. Вождя Організації Українських Націоналістів Є. Коновальця.
4. Президента Карпатської України А. Волошина.
5. Президента Української Головної Визвольної Ради К. Осьмака.
6. Провідника ОУН С. Бандери.
7. Головнокомандувача УПА Р. Шухевича, десятків тисяч інших представників української еліти.

Комуністична партія порушила міжнародні зобов'язання стосовно заборони рабства. СРСР був учасником Конвенції 1926 р. стосовно рабства, Конвенції 1930 р. стосовно примусової або обов'язкової праці. Також СРСР приєднався до Конвенції 1950 р. про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами. Названі конвенції СРСР порушив.

Внаслідок проведеної комуністами т. зв. колективізації десятки мільйонів українських селян насильницьки перетворено на рабів: вони були позбавлені особистої свободи (паспорти видано лише на початку 60-х рр.), власних засобів виробництва (незаконно відібрані), за роботу нараховувалися "трудодні", їх змушували відбувати військову службу в армії окупанта. Статус українських селян 30–60-х рр. XX ст. був аналогічним статусу державних рабів рабовласницької Спарти.

Комуністи перетворили на рабів і промислових робітників, прикріпивши їх до підприємств і встановивши жорсткий виробничий і дисциплінарний режим, особливо у передвоєнні і воєнні роки.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину порушення права міжнародних договорів.

13 листопада 1918 р. комуністичний Совнарком анулював Брест-Литовський мирний договір з Німеччиною, стаття VI якого зобов'язувала РСФСР "...негайно укласти мир з Українською Народною Республікою і визнати мирний договір між цією державою і державами Четвертного союзу. Територія України без зволікань очищується від російських військ і російської Червоної гвардії". Анулювання договорів міжнародним правом не припускається, вважається дією неправомірною. Дії Совнаркому слід розглядати в якості неправомірних і скерованих насамперед проти незалежної України.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину проти миру: планування, підготовка, розв'язання або ведення агресивної війни, або війни з порушенням міжнародних договорів, угод, або запевнень, або участь в загальному плані, або змові, скерованих на здійснення будь-якої з названих дій.

Комуністична партія вчинила дії, які містять ознаки злочину проти людства – вбивства, поневолення, заслання та інші жорстокості, здійснені щодо цивільного населення до або під час війни, або переслідування з політичних, расових чи релігійних мотивів.

Комуністична партія України завжди була територіальною організацією КПРС. Її статус у КПРС – це відносини частини і цілого: Компартія України входила до складу КПРС і дотримувалася її основоположних, програмних і статутних принципів (Статут КПУ прийнято 14.12.1990 року на XXVII з'їзді КПУ). Таким чином, КПУ поділяє всю відповідальність за військові злочини та злочини проти людства, здійснені КПРС.

Комуністична партія України, яка була зареєстрована 05.10.1993 р. (Статут затверджено I з'їздом Компартії України 19.07.1993 р.), не лише не відмежувалася від злочинної діяльності КПРС, а й стверджувала, що "вважає себе наступницею ідей і традицій Комуністичної партії України, яка діяла до заборони в серпні 1991 р.".

На XXXVI (об'єднаному) з'їзді Комуністичної партії України було визнано, що "всі права і повноваження Комуністичної партії України, утвореної 12 липня 1918 р. і зареєстрованої 22 липня 1991 р. (реєстраційне свідоцтво № 107), переходять до Комуністичної партії України, утвореної 19 червня 1993 р. і зареєстрованої 5 жовтня 1993 р. (реєстраційне свідоцтво № 505), яка віднині є єдиною офіційною правонаступницею Комуністичної партії України" (резолюція XXXVI (об'єднаного) з'їзду КПУ 26.05.2002 р.). Документами з'їзду визнано, що від I з'їзду КП(б)У в 1918 р. і до наших днів діяльність Комуністичної партії України не лише у фактичному, а й в юридичному сенсі є безперервною.

Вищенаведене дає підстави вважати Комуністичну партію України злочинною організацією, яка здійснювала військові злочини та злочини проти людства, у тому числі геноцид, масові репресії та депортації, терор та політичні переслідування в Україні. Тому, керуючись частиною четвертою ст. 15, частиною першою ст. 17, частиною третьою ст. 34, частиною першою ст. 36, частиною першою ст. 37 Конституції України, діяльність цієї організації та ідеологія, яку вона сповідує, мають бути заборонені.

Дмитро ГРИЦАЙ

СВОБОДУ НАРОДАМ!

НЕЗЛАМНИЙ ДУХ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Її членами-засновниками стали також мікробіолог Ніна Строката-Караванська (м. Таруса Калузької обл.), інженер Мирослав Маринович, історик Микола Матусевич, учитель Олекса Тихий (Донеччина), юрист Іван Кандиба (м. Пустомити на Львівщині). Вони підписали Декларацію про її створення та Меморандум №1.

Гельсінкський рух швидко став міжнародним: 25 листопада 1976 року Гельсінкська група була створена в Литві, 14 січня 1977 року – в Грузії, 1 квітня – у Вірменії. Ще з вересня 1976 року в Польщі діяв Комітет захисту робітників, перетворений пізніше на Комітет громадського захисту, у січні 1977 – група "Хартія-77" у Чехословаччині. У США була створена спеціальна комісія Конгресу.

Правозахисники вчинили революційний переворот у свідомості стероризованого за попередні десятиліття населення: у невільній країні вони почали поводитися як вільні громадяни: явочним порядком здійснювати конституційні права (свободу слова, друку, демонстрацій, асоціацій та ін.), тобто розуміти закони так, як вони написані. У суспільстві з'явилася незалежна громадська думка. Відтепер демагогія про "втручання у внутрішні справи СРСР", коли йшлося про порушення елементарних прав людини, ставала неспроможною.

Крім того, Українська Гельсінкська Група в добу краху світової колоніяльної системи нагадала про існування поневоленої України і порушила питання про визнання її світовим співтовариством, насамперед, щоб Україна була представлена на наступних нарадах НБСЄ окремою делегацією.

Українська Гельсінкська Група об'єднала людей різного світогляду й національностей, бо правозахисники розуміли: за колоніяльного становища про дотримання прав людини не може бути й мови – незалежність же всім уявлялася як імовірний гарант свобод. Це був геніяльний здогад: поставити український національний інтерес на міжнародну правову основу, в контекст протиборства демократичного Заходу з тоталітарним СРСР. І міф про Україну всього лише через півтора десятка років наповнився реальним змістом: вона стала незалежною! У певному розумінні можна сказати, що свобода слова, правдива інформація зруйнували "імперію зла".

Усе, що ще було живого в Україні, потягнулось до Гельсінкської групи. Це вперше по десятиліттях репресій така нечисленна українська інтелігенція організувалася і заговорила на увесь світ про неволю і безправ'я свого народу. У цьому розумінні гельсінкський рух був для України куди важливішим, ніж для народів, які мали свою державність, тому він у нас виявився найстійкішим. Середовище Української Гельсінкської Групи було досить широким і героїчно стійким. Це колишні політв'язні, їхні друзі й родичі, це молоді люди, які не хотіли більше задихатися в атмосфері офіційної брехливої ідеології. ЦК КПРС та його "бойовий авангард" – КДБ – були розгублені. Адже хотілося зберегти "людське обличчя" перед світом. Проте вони не витримали і в черговий раз явили світові свій справжній лик: вдалися до випробуваних методів – арештів найактивніших членів, до позасудових репресій щодо всіх співчуваючих і підозрілих.

Усього в Групу вступила 41 особа. Крім того, 1982 року УГГ поповнилася двома іноземними членами, а в кінці 1987 року в неї було кооптовано ще шістьох. 24 були засуджені у зв'язку з членством у Групі. Вони відбули в концтаборах, в'язницях, психіятричках, на засланні понад 170 років. Загалом же на страсному рахунку членів Групи – понад 550 років неволі. Група розплатилася п'ятьма життями: Михайло Мельник наклав на себе руки напередодні неминучого арешту 9 березня 1979 року. Чотири в'язні табору особливого режиму ВС-389/36 (селище Кучино Чусовського р-ну Пермської обл.) загинули у неволі: Олекса Тихий 5 травня 1984, Юрій Литвин 4 вересня 1984, Валерій Марченко 7 жовтня 1984 і Василь Стус 4 вересня 1985.

Попри шалений тиск, УГГ не самоліквідувалася: і з неволі виходили її документи. Закордонне представництво УГГ видавало щомісячний бюлетень "Вісник репресій в Україні", діяв вашингтонський Комітет гельсінкських гарантій для України, Українське видавництво "Смолоскип" ім. В.Симоненка видавало її документи українською й англійською мовами, вся Україна припадала вухом до глушених висилань радіо "Свобода".

Сила і величезна моральна перевага українських правозахисників над режимом полягали в тому, що вони не стали підпільниками, а підписували документи своїми іменами, відкрито демонстрували легалізм, апелюючи до радянського закону і міжнародних правових документів, підписаних СРСР. Вони заслужили належної поваги в світі. Ще 23 вересня 1981 року, у доповіді на 13-му Національному з'їзді Американської асоціації сприяння славістичним дослідженням у м. Пасіфік-Гров, відомий дослідник політичної думки Іван Лисяк-Рудницький відзначив: "...підтверджена фактами значущість українських дисидентів не викликає сумнівів. Жертовність цих хоробрих чоловіків і жінок свідчить про незламний дух української нації. Їхня боротьба за людські й національні права узгоджується з тенденцією світового загальнолюдського поступу в дусі свободи. Українські дисиденти вірять, що правда свободи переможе. Тим, кому пощастило жити у вільних країнах, не личить вірити менше".

Як тільки в період "гласности" й "перебудови" перші гельсінкці опинилися на волі, вони відновили правозахисну діяльність, яка швидко набувала політичного характеру. 7 липня 1988 року Група трансформувалася в Українську Гельсінкську Спілку, яку трактують як передпартію. Вона поклала початок створенню політичної системи в Україні.

Українська Громадська Група сприяння виконанню гельсінкських угод посідає в історії українського національно-визвольного і правозахисного руху визначне місце. Її діяльність разом з іншими чинниками привела Україну до незалежности, де відкрилася можливість побудувати правове суспільство, яке відповідатиме як волелюбному духові українського народу, так і букві міжнародних правових актів.

Василь ОВСІЄНКО

"МИ РАЗОМ

В. ОВСІЄНКО. *Пане Руденку, 9 листопада 1976 року в Києві виникла перша справді громадська організація, роль якої в історії України ще, на жаль, не стала набутком масової суспільної свідомости. Наше завдання – донести людям правду про Гельсінкський рух в Україні, а хто ж її ліпше знає, як не Ви, організатор і перший голова Групи... Покійний Юрій Литвин, хай царствує, якось порівнював УГГ з Кирило-Мефодіївським братством і відзначав, що Братство було цілком викорінене, знищене царським урядом і діяльність його не дала безпосередніх вислідів для України. То було потужне поривання нації до свободи, але Україна не скоро вивільнилася... А Українська Гельсінкська Група дістала своє організаційне продовження в Українській Гельсінкській Спілці (1987–1990), відтак в Українській Республіканській партії, в інших національно-демократичних організаціях. А найголовніше – маємо самостійну Українську державу, де найважливіші права людини – свобода слова, друку, розповсюдження інформації незалежно від державних кордонів, свобода зібрань, створення об'єднань громадян, свобода сумління, пересування – як-не-як забезпечені, хоч багато хто невдоволений станом справ з правами людини в Україні. Але тепер мова про інші права, найскорше економічні. Розкажіть, будь ласка, які були політичні, історичні, філософські, морально-етичні основи появи Гельсінкського руху в Україні.*

М. Руденко. Ця дата – 20-ліття Української Гельсінкської групи – викликає в мене особливі почуття. Це вік дорослої людини... Але поза сентименти – новизна цього явища полягала в тому, що тоді українські патріоти-інтелігенти вперше заговорили не підпільно, а відкрито, на повний голос, наперекір офіційній ідеології, погрозам, не боячись ув'язнення, розправ: ми заявляємо на весь світ, що ми є, ми знаємо, що ви нас заарештуєте, але все одно будемо говорити правду. Це був прояв мужності. Але треба сказати, що під той час визріли відповідні передумови.

Зіткнулися два світи: радянський тоталітарний, наскрізь фальшивий, брехливий і до зубів озброєний – і західна демократія, котра виробляла свою тактику щодо нього. Брежнєвському керівництву потрібна була певність, що кордони, які склалися внаслідок Другої світової війни, не підлягатимуть перегляду. Йому треба було навіки затвердити завоювання радянської імперії. Демократичний світ розумів, що не можна допустити війни. І не важить, де будуть кордони. Від радянської імперії треба вимагати, щоб вона визнала Загальну декларацію прав людини ООН від 10 грудня 1948 року і зобов'язалася будувати правові відносини в країні на цій основі, тобто що будуть дотримуватися основні права людини. Радянські демагоги думали собі: скільки тих обіцянок ми давали, не виконували їх, а все сходило з рук. Пообіцяємо ще раз, одуримо Захід. 1 серпня 1975 року в столиці Фінляндії Гельсінкі 33 держави Європи, США та Канада підписали Прикінцевий Акт Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ), котрий діє й досі.

Але радянське керівництво прорахувалося: воно не сподівалося, що знайдуться люди, які скажуть правду про стан з правами людини в СРСР. Московській Гельсінкській групі передувала Радянська група "Міжнародної Амністії", членом якої був і я. Її розгромили. 18 квітня 1975 року мене затримали в Москві на три доби, сидів я в камері попереднього ув'язнення.

Ішлося про порушення кримінальної справи за ст. 187-1, "Наклепницькі вигадки, що паплюжать радянський державний і суспільний лад". Але наближалося 30-ліття перемоги над Німеччиною і я, як учасник та інвалід війни, мав би потрапити під амністію, то справу проти мене припинили. А от Андрій Твердохлебов був засуджений у цій справі.

Фактично ті самі люди – члени Московської групи "Міжнародної Амністії" – і склали у травні 1976 року Московську Громадську Групу сприяння виконанню Гельсінкських угод. Ініціатором її створення був Юрій Орлов, професор, член-кореспондент Вірменської Академії Наук, астроном. Членами – Олександр Гінзбург, Анатолій Щаранський, Петро Григоренко, Олена Боннер (дружина Андрія Сахарова), Людмила Алексеєва, Мальва Ланда та інші правозахисники. Назва, як бачите, декларативна, ніби як щит: ми вам допомагаємо, а то ваша справа, чи приймете нашу допомогу. Ми з генералом Петром Григоренком, який жив у Москві, подумали, що треба б створити й Українську групу, і взялися за цю справу. Я його умовляв очолити Групу, а він – мене. Зрозуміло, що ми виходили на великий вітер, який міг нас знести в прірву.

У другій половині жовтня 1976 року я мав першу розмову з цього приводу з Оксаною Мешко, колишнім політв'язнем сталінських таборів, відомою громадською діячкою. Мене з нею познайомив П. Григоренко, передавши через неї листа. Ми виявилися однодумцями.

Я мав добрі стосунки з письменником-фантастом Олесем Бердником, теж колишнім політв'язнем. Ото ми зійшлися десь годині о 9–10 вечора в другій половині жовтня, дня не пам'ятаю, в Оксани Мешко, на Верболозній, 16, що на Куренівці. У хаті ми про це не розмовляли, бо все ж у неї прослуховувалося. Ми пішли малоосвітленою вулицею над якусь кручу, на край якогось гігантського каньйону. Світив місяць – і я побачив незвичайний пейзаж. Це було величезне глинище, де брали глину не одну сотню років (треба якось удень поїхати на те місце). Це був ніби містичний пейзаж. Тож ми були на краю прірви. Це символічно. Знизу ніхто підійти не міг, а під місяцем було б видно, якби хтось наближався. Ми радилися про створення Групи, аналогічної з Московською, але вона мала бути цілком самостійною. Забігаючи наперед, скажу, що коли вона була створена, то московські журналісти передали помилкову інформацію на Захід, що це філіял Московської, потім спростовували. Отже, ми з москвичами колеги, але цілком самостійні. Пізніше виникли групи в Литві, Грузії, Вірменії, у Центральній Європі.

Ми з Оксаною Мешко та Олесем Бердником домовилися, що звернемося до звільнених у січні після 15-літнього ув'язнення юристів Левка Лук'яненка та Івана Кандиби, які перебували під адміністративним наглядом у Чернігові та в Пустомитах під Львовом. Вони не мали права нікуди їздити, о 9-й вечора вже мусили бути вдома... Треба було поїхати до них. Обговорювали моральну проблему: люди відбули по 15 років – і знову їх втягувати? Вирішили так: поінформуємо їх про наш задум, вони люди певні, а там хай вирішують. Через день-два ми з Бердником поїхали до Лук'яненка.

Увійшли ми в хату і побачили справжнього козацького ватага, що міцно стоїть на землі. Певно, що в приміщенні розмовляти не стали. Пішли до якогось будівельного котлована на околиці Чернігова, де проглядається простір – ми знали, що в кадебістів є апаратура, яка бере розмову за півкілометра. Наш задум сподобався Левкові. Про існування Московської Групи він знав із висилань радіо "Свобода", хоч вони й глушилися. Був, сказати б, у повній політичній і громадянській формі.

Ми сказали, що зрозуміємо будь-яке його рішення. Левко відповів: "Знаєте що, хлопці, дайте мені подумати з півгодини". Ми з Бердником пішли попереду, він залишився позаду, на відстані 30–40 метрів. Рівно через півгодини підійшов, узяв нас за руки: "Добре". Усміхається так сумовито, бо краще за нас знає, яка нас доля чекає. "Гаразд. Я вступаю. Вважайте мене членом Групи". Отже, Лук'яненко був четвертим.

Далі я поїхав у Львів, знайшов Михайла Гориня. У нього був складний період. Він сказав, що зараз не готовий стати членом Групи, але сприятиме їй (і після нашого арешту перебрав на себе велику частину роботи). Ми знали його становище, та й мали на меті Івана Кандибу...

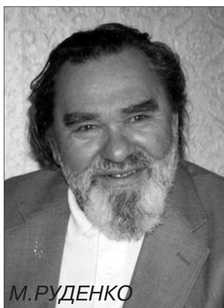
– Перепрошую: формально ми приймали Михайла Гориня в члени Групи у дворику для прогулянки концтабору Кучино на Уралі у листопаді 1982 року. При цьому були Ю. Литвин, І. Кандиба, О. Тихий і я. Це після того, як він підготував чотири Інформбюлетні Групи. Кадебісти його на тому не піймали, але "вирахували", сфабрикували справу і посадили.

– У Пустомитах сусіди завели мене в будочку на базарі, де Іван Кандиба ремонтував праски. Так юрист заробляв собі на хліб. Він

ВИБОРОЛИ СВОБОДУ"

Розмова Василя ОВСІЄНКА з Миколою РУДЕНКОМ, Головою Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод (записано 1 листопада 1996 року)

поставився до мене з деякою підозрою. Мабуть, мій "партократичний" одяг справив таке враження. Але був зі мною чемним. Пішли до нього додому. Я взяв пляшку горілки, але Іван і не пригубив. Я подрімав трохи, бо був стомлений. Бідність у хаті – і говорити нема чого... Потім ми пішли по залізниці в якийсь ліс, на лужок. Я відчував, що його щось стримує. Він не погодився.

Ніна Строкатова, дружина політв'язня Святослава Караванського, що й сама щойно відсиділа 4 роки, а тепер жила в Тарусі Калузької області, передала через Гінзбурга, що теж погоджується, бо не може бути осторонь.

У Києві не було зарубіжних журналістів, тому я мусив їхати в Москву і там 9 листопада оголосив про створення Української Гельсінкської групи. Я залишився ночувати у Григоренка. А вранці Людмила Алексєєва подзвонила мені: дружина моя Раїса повідомила їй, що в Кончі-Заспі під Києвом розгромлено нашу квартиру. Як тільки почули повідомлення радіо "Свобода" – так десь між 11–12 вечора – з лісу набігла войовнича рать. Мабуть, їх було багато, бо в один момент, за якісь секунди, закидали квартиру на другому поверсі цеглою. Що на вікні була сітка від комах, то не так багато її потрапило в квартиру. А всього набрати можна було її з піввоза... У квартирі були Оксана Яківна Мешко і моя дружина Раїса. Уже були в ліжку, то зразу накинули на себе ковдри і подушки. Оксану Яківну поранили в плече. Отак Комітет державної безпеки салютував на честь створення Української Гельсінкської групи...

Зрозуміло, що я негайно дав і про це інформацію у всесвітній ефір. Кандиба почув про створення Групи, зрозумів, що я був не агент КДБ, подзвонив мені в Київ, вибачився: "Я думав, що то хтось інший приїхав до мене під вашим іменем". І приєднався до Групи.

Прийшли до нас ще двоє молодих хлопців – Мирослав Маринович і Микола Матусевич. Маринович був такий квітучий хлопчик, здавався зовсім юним, рожевощокий... Матусевич – козакуватий, чесний, прямий, дещо імпульсивний, але то міцна людина, видно, що не зрадить, пройде всі випробування. Так воно й було... Пригадую слова Мариновича: "Ми хочемо бути свідками падіння імперії і учасниками цих подій". Це вже дев'ять чоловік.

Нам нанесли багато інформації. Ми склали список політв'язнів чоловік на сто – хто в концтаборах, тюрмах, у психіатричках, на засланні. Я написав Меморандум № 1.

Ми визначили ставлення до України як геноцид. На це треба було одваги. Декларацію принципів теж писав я. З цими проектами я поїхав до Лук'яненка. Зайшов чоловік. Інтеліґентний, стрункий, гарно, охайно зодягнутий; Левко мене познайомив з ним: Олекса Тихий. Вони були на "ти", по-братньому, у них спільне концтабірне минуле. Левко дав Олексі наші документи, мовляв, читай, можеш до нас приєднатися. Олекса додав про те, як у нього робили трус і при цьому підполковник його ударив. Кадебісти були дуже занепокоєні, що їхні імена потрапляють у такі документи. Тихий став десятим членом-засновником Групи. Потім я зустрівся з ним у грудні в Алчевську на Луганщині, у моєї сестри, провели з добу разом, і я відчув, що це за людина. Нас обох заарештували 5 лютого 1977 року. Відтак зустрілися на одній лаві підсудних...

– Я скористався документами, які видавалися за кордоном, та іншими джерелами і склав список усіх членів нашої Групи з найважливішими даними про них: коли народився, скільки відсидів. Список вражає, він публікувався в газеті "Самостійна Україна" в 1992 р. та 1995 р., в 42 числі Інформбюлетеня УРП за 1994 рік.

Може, моє порівняння видасться трохи святотатським, але в Ісуса Христа було 12 учнів – один зрадив. В Українській Гельсінкській групі за весь час її існування перебувала 41 особа. 39 були ув'язнені, відбули в тюрмах, таборах, у психіатричках і на засланні понад 550 років, четверо – Олекса Тихий, Юрій Литвин, Валерій Марченко, Василь Стус – загинули в неволі. Михайло Мельник навесні 1979 року, перед очікуваним неминучим арештом, наклав на себе руки. І тільки один відступився, відсидівши п'ять років...

– Це був потужний сплеск національного духу. 5 лютого 1977 року заарештували мене і Олексу Тихого, а потім пішла майже вся перша десятка, тільки Петра Григоренка вислали на Захід та Ніну Строкату не посадили вдруге. Але після нас один за одним ішли в Групу нові люди, хоч бачили, що оголошений членом Групи на волі довго не тримається.

Члени Групи – це ще не вся Група. Було середовище, був другий ешелон, який збирав інформацію, перевозив, друкував, як-от моя дружина Раїса, фактичний секретар Групи – вона за це й відсиділа 5 років і заслання.

Треба сказати, що Українська Гельсінкська Група не розпалася, ані розпустилася. Московська – кого виарештували, кого "видворили" за кордон, хто замовк – і вона в 1982 році саморозпустилася, а наша, хоч була повністю спаралізована арештами (за кордон українців не виганяли), таки вистояла.

– Під той час я був у Кучинському концтаборі № 36, на Уралі, де сиділи українські гельсінкці Олекса Тихий, Левко Лук'яненко, Василь Стус, Віталій Калиниченко, Іван Кандиба, Олесь Бердник, Михайло Горинь, Юрій Литвин, Валерій Марченко, Микола Горбаль, Петро Рубан. Ми радилися, як нам бути далі. І твердо постановили: не розпустимо Групу, хоч би довелося й вмерти. Бо ми розуміли: за нами Україна.

Якось ми в Проводі УРП вшановували Левка Лук'яненка. 24 серпня, на День Незалежності, – його день народження. То він пригадав, як у 1969 році його привозили до Києва на розмови. Заступник голови КДБ України Гладуш сказав йому: "Скільки там вас, націоналістів, є: яких 50 чоловік на всю Україну. А весь народ будує комунізм". То Левко йому відповів: "Оці 50 чоловік і є сумління української нації. Вони зберігають її гідність, засвідчують волю до незалежності". Василь Стус написав був: "...мало нас. Дрібнесенька щопта. Лише для молитов і всечекання". А все ж неперервність боротьби ми підтримали, на нас вона не урвалася. Є українські політв'язні – то ще не вмерла Україна. Після покосу 1972–1973 років наші вороги думали, що впокорили Україну, принаймні на десятиліття. Аж ні: вже 1976 року виступила нова когорта. Усе, що було живого в Україні, потягнулося до Гельсінкської групи. Це вперше по десятиліттях мовчання така нечисленна українська інтелігенція зорганізувалася і заговорила на весь світ про неволю й безправ'я людини та свого народу. Це був геніальний здогад: поставити український національний інтерес у контекст протиборства тоталітарного СРСР із демократичним Заходом, поставити його на міжнародну правову основу. У правозахисників не було ілюзій, що влада дозволить їм публічно відстоювати права людини, накликаючись на Гельсінкський акт, але вони керувалися міркуваннями вищого порядку. Це був далекоглядний розрахунок: привернути увагу світової громадськості на стан з правами людини в СРСР і з допомогою її вчинити тиск на владу з метою досягти її лібералізації, що давало б простір для подальшого руйнування тоталітарної системи. Що українські правозахисники зорієнтувалися в політичній ситуації правильно, свідчить те, що саме цей шлях, у взаємодії з економічним, політичним та ідеологічним тиском Заходу, привів у підсумку до краху російської радянської імперії та до проголошення самостійної Української демократичної держави.

Сила і величезна моральна перевага правозахисників над режимом полягала в тому, що вони не стали підпільниками, а підписували документи своїми іменами, відверто демонстрували легалізм, апелюючи до радянського закону та міжнародних правових документів, підписаних СРСР. Гіркий досвід життя за умов безправ'я та викривлень законності привів українських борців за волю до принципового переконання, що свобода можлива лише там, де править закон. Боротьба українських правозахисників за національні і людські права була в руслі загальнолюдського поступу до свободи. Ось чому вони зажили заслуженої поваги і підтримки в демократичному світі. У 1978 році йшлося про присудження лідерам гельсінкських груп Нобелівської премії миру. Жаль, що її тоді не було нам присуджено. Це не тільки полегшило б наші страждання, а й значно прискорило б руйнування імперії і відповідно визволення України. В 1985 році творчість члена УГГ Василя Стуса була висунута на Нобелівську премію у галузі літератури: режим поспішив знищити його, знаючи, що ця премія присуджується тільки живим.

Демократичний Захід нас підтримав, особливо ж президент США Джиммі Картер. Інтерес України збігся з інтересом Заходу: ми з двох боків викривали імперію, вона й не витримала економічного змагання і цієї "холодної війни". Даремно дехто каже, що Радянський Союз розпався сам собою. А що правозахисний рух був органічним для України, доводить те, що в Українській Гельсінкській групі були в зародку практично майже всі теперішні політичні і громадські організації національно-демократичного гатунку. Ми разом вибороли свободу слова, свободу політичної діяльності – а тепер пішли по різних партіях і намагаємося здійснити своє бачення суспільного ладу. У цьому розумінні Українська Республіканська партія не тримає монополії на спадкоємність, хоч постала безпосередньо на основі Української Гельсінкської групи (а потім Спілки).

– Одночасно з нами сиділи люди, засуджені за створення підпільних груп, розповсюдження двох-трьох десятків листівок, за самвидав. Вони мали такі самі терміни, як і ми, але їх ніхто не знав. Я високо оцінюю їхнє подвижництво, але новий час вимагав нових методів. Ми принципово визначилися: підпільною діяльністю не займатися. Ідемо з відкритим забором, ставимо свої підписи й адреси під документами: ось ми є, ми кажемо правду, а ви чиніть з нами, що хочете.

– У цьому полягала величезна моральна перевага правозахисників над тоталітарним російським режимом.

– Режим розгубився, не знали, що з нами робити. Ви знаєте, що мене заарештовано було за рішенням Політбюро ЦК КПРС? Це стало відомо після того, як КПРС розпустили. Знайшли документи: Генеральний прокурор СРСР Руденко і голова КДБ Андропов звернулися за дозволом на арешт мене, Гінзбурга, Орлова і голови Литовської Гельсінкської групи Венцлови. Політбюро схвалило їхню пропозицію. Причому, в ній було сказано, що Руденка треба судити Донецьким облсудом, для цього є "процесуальні підстави". Тобто мене мали судити разом з Олексою Тихим, який жив на Донеччині. А Тихий же тільки підписав документи, більше нічого не встиг зробити. З ним владі було легше: він колишній політв'язень, а я учасник і інвалід війни...

Президент Росії Єльцин сказав якось, що Московська Гельсінкська група відіграла велику роль у моральному оновленні Росії. У нас же роль гельсінкського руху досі замовчується.

– Тому керівництво Української Республіканської партії й розпорядилося всім своїм організаціям проводити 9-го листопада кожного року збори, читання, зустрічі з ветеранами гельсінкського руху, влаштовувати виступи в пресі, по радіо й телебаченню, конференції. Сподіваємося, що й наше інтерв'ю прислужиться тому, щоб громадськість зрозуміла справжню вагу цього визначного історичного явища.

Дякую Вам.

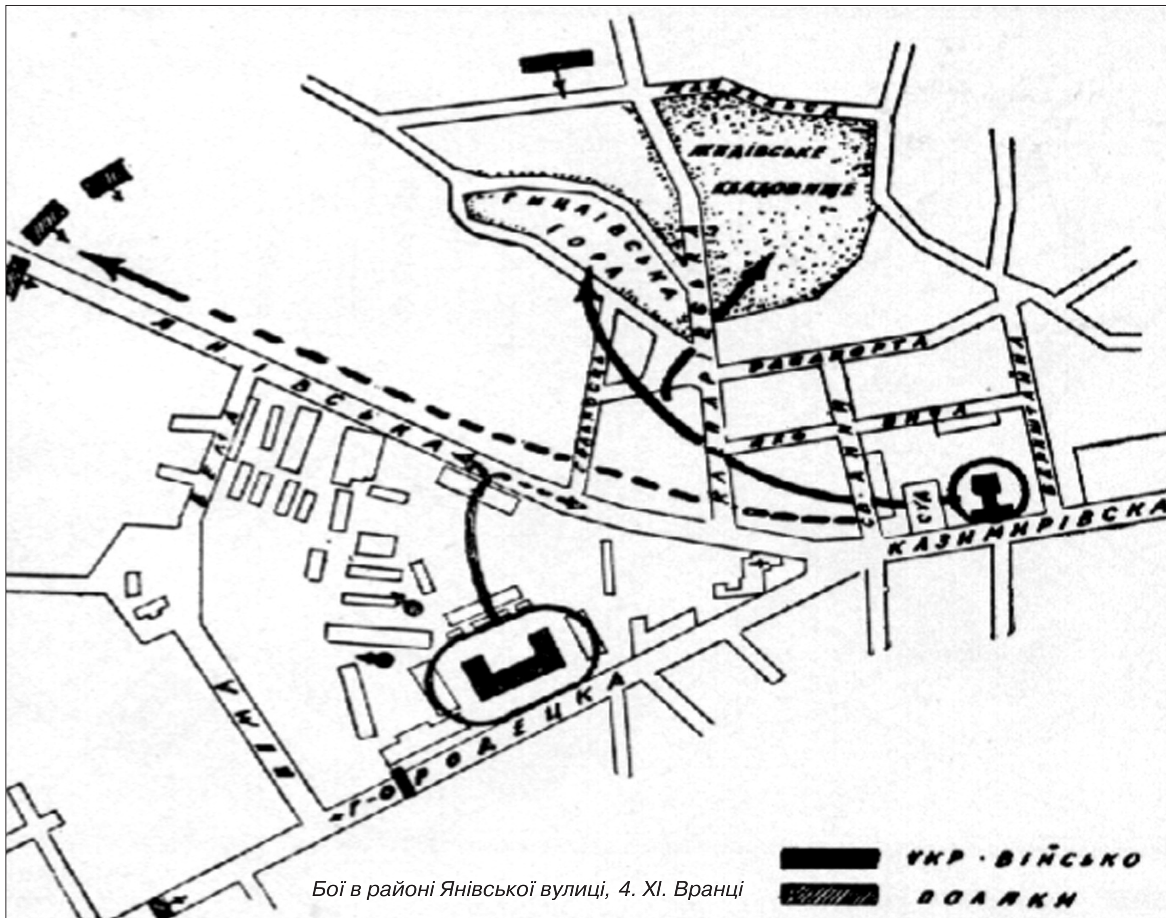
Розмову вів
Василь ОВСІЄНКО,
співголова Українського
комітету "Гельсінкі-90".

Василь ОВСІЄНКО, Петро РОЗУМНИЙ, Левко ЛУК'ЯНЕНКО, Богдан ЧОРНОМАЗ (не чл. Групи), Степан САПЕЛЯК, Ірина СЕНИК, Йосиф ЗІСЕЛЬС, Михайло ГОРИНЬ, Микола РУДЕНКО, Петро РОЗУМНИЙ, Осип ЗІНКЕВИЧ (Вашингтонський Комітет Гельсінкських гарантій для України), Раїса РУДЕНКО, Богдан РЕБРИК, Мирослав МАРИНОВИЧ.

УКРАЇНА СОБОРНА

У ТІ ЛИСТОПАДОВІ ДНІ

Бої в районі Янівської вулиці, 4. XI. Вранці

Була це п'ятниця, до того свято по латинському обряду, день Всіх Святих, і населення міста тим численніше висипалось на вулиці, гляділо здивовано на цей несподіваний переворот і власним очам не вірило. Навіть загал українців був заскочений цею величезною зміною, що викликувала переворот в їхніх думках і заповідала нові, далекосяглі в наслідках події...

Тепер усі свідомі українці здавали собі ясно з того справу, що сталося велике революційне діло, яке зачинає новий період української історії. Вони розуміли і відчували схвильовані до глибини душі, що переживають рідкий історичний момент, який трапляється раз на цілі століття, та що від хотіння і дальшої дієвої справности українського народу залежить тепер, чи цей історичний день стане справді початком нової, кращої долі. Для менше свідомого українського громадянства було тільки певне те, що робиться щось велике і надзвичайне, завалилося щось чуже, а на його місце треба поставити щось нове, своє...

Всюди видко українських вояків, що з крісами на рамени уважно пильнують спокою в місті. Глядять на них і не можуть надивитись українські громадяне, що прибули з далеких передмість. Своє, українське військо являється їм людьми неначе з казки. І дехто старший не може стриматись, щоб у приступі сердешної радости не заступити воякові дорогу, стиснути міцно його руку, подякувати та побажати щастя. Були такі, що ходили від одного державного будинку до другого, щоби всюди насичити свої очи видом героїв, що доконали такого надзвичайного діла. А вояцтво сповняло гордо свою службу, не дбаючи за те, що ще від вчера нічого не їло і не знало, коли буде змінене. Воно щиро служило національній справі".

Та про загальну перемогу думати було ще зарано. З діями українських патріотів не погоджувалися поляки, які почали чинити повсталим спротив. Тому вже наступний день видався хмарним, він застав обидві протидіючі у Львові сторони в розпалі боротьби. "Від самого ранку, – пише автор "Листопадових днів", – жива перестрілка між польськими відділами, що намагались розширити свій стан посідання від Дому техніків і школи Сенкевича в північну сторону міста, та українськими стежами, що заступали їм дорогу в усіх вулицях, які ведуть до вул. Сапеги. Одночасно почався рух в околиці двох інших польських "редут" на Янівським.... Польські боєві сили значно зросли, одержавши багато добровольців, особливо залізничників і трамваєвих службовців. А українські сили значно ослабли і зменшились. Вояки вже другий день робили без перерви службу, а ряди їх прорідились. Змінити їх не було ким, в додатку прохарчування не було ще як слід налаштоване. Українське військо стояло на позиціях і боролось у голоді та холоді. Зневірені та слабші духом стали відпадати..."

Ситуація повстанців ускладнювалася ще й тим, що обіцяна допомога з інших міст затримувалася. Окружний Військовий Комітет вимагав від керівників частин Українських Січових Стрільців у Чернівцях, Коломиї, Золочеві, Станіславові, Перемишлі залишити для місцевих потреб залогу, а решту вояків негайно направити до Львова для підтримки повсталих.

"Присутність свіжих українських боєвих сил у Львові далася відразу пізнати. Ще того самого вечера (3 листопада) українці випали з Цитаделі, здобули трамваеву ремізу і дісталися аж на вул. Набеляка, де була квартира польської головної команди. В дальшому поході перешкодив їм польський протинаступ з Дому техніків".

До честі автора книги, він намагався не пропустити будь-який, вартий уваги, "дріб'язок" цієї кривавої боротьби. Олекса Кузьма детально описує епізоди боїв за важливі стратегічні об'єкти міста, відтворює героїку бойової звитяги повстанців.

А потім настав переломний день 21 листопада, коли з самого ранку з обох боків загриміли гармати, і противник розпочав заздалегідь підготовлений загальний наступ, який так і не змогли зупинити знесилені і порідлі лави українських повстанців. Відтак – вони змушені були згодом відступити.

Нам, сучасникам, зрозуміло, непросто встановити й об'єктивно проаналізувати причини поразки українців у першому періоді визвольної війни, яким була львівська кампанія. Думається, найкраще з цим упораються безпосередні учасники тих героїчних подій. А тому знову звернемося до спогадів Олекси Кузьми:

"Реалізувати ідеал Вільної України в цілій повноті прийшлось галицьким українцям у зв'язку з переломовим історичним моментом, що був випливом кінцевої фази світової війни. Втягнені силою фактів у вир великих передомових подій, галицькі українці, оскільки не хотіли виставити собі перед світом свідоцтва незрілої надії, мусили тепер брати всьо, що дае повну національну волю, що творить власну державу. Значить, мусіли робити перш усього переворот чи там революцію проти Австрії.

І тут показалася зараз наша перша непідготованість. Не було у нас справжніх революційних провідників. Велика історична хвиля кликала провідників народу валити старе, щоби на його руїнах будувати нове, а вони показались до того нездібними.

Всяка зорганізована війна вимагає міцного запілля, що готує боєспроможність народу. Мобілізація всіх сил народу, мілітаризація всього громадянства – це категоричний імператив, якому мусить ПІДЧЕПИТИСЯ чесний член нації. А що було у нас? Солом'яний вогонь, що спалахкотів у краю в перших днях листопада, а коли прийшла пора до діла, коли у Львові розгорівся бій кривавий, завзятий, – легкодушна байдужість до столиці власної держави. До того панував тоді погляд, що українцям держава належиться на основі права самовизначення, про яке говорилося тоді в цілому світі. Вірили тоді в справедливість Антанти, в підмогу Наддніпрянської України. А не вірили тільки в те, чого вчить світова історія, а саме, що державної влади не можна мирно взяти, її треба самому здобути, треба зброєю перемогти її дійсних посідачів. На жаль, ні революційних мас, ні революційних провідників, ані навіть революційних кличів у нас тоді не було.

Щоби революція могла вдатись, треба революційної ідеї, що запалила б народні маси до діла, треба цієї таємної, надприродної сили, що творить і горячу віру в перемогу, і горяче хотіння перемоги. Такою ідеєю була тоді Вільна Україна! Одначе ані форма, в якій подано цю ідею, ані спосіб її пропаганди не могли достаточно запалити народних мас, що були у нас майже в цілості селянськими, та ще й під конець 4-літньої війни, коли воєнщина всім надоїла і наші села знищила до краю. Сама національна свідомість а навіть українська державність не могла стати такою моторичною силою, що потягнула би зубожілі селянські маси відразу до боротьби. Замісць трафаретних національних вольностей слід було показати тим масам землю, колись їм відібрану, а тепер повернену, та новий господарський лад, відповідний до інтересів головної верстви народу. На жаль, українські провідники не вміли зараз на самому початку підійти до селянських і робітничих мас.

Зрештою, всяка плянова робота, отже й революція, вимагає деякого знання, фаховости. Тимчасом серед політичної атмосфери, в якій жило досі українське громадянство, пляном якоїсь революційної боротьби за волю своєї нації ніхто навіть теоретично не займався.

Ніхто з народніх діячів не студіював технічного боку революційних рухів інших народів, ані не пробував збирати досвідовий матеріял з чужих визвольних воєн, щоби прослідити умови та шанси боротьби за визволення свого народу. Ніхто не знав революційної літератури навіть найближчих народів.

При такій непідготовлености практичний бік нашої революції мусів зараз на самому початку виявити поважні недостачі і стрінутися з невдачами. Не було кому повести як слід революційної пропаганди, не було популярних кличів, що видвигали б реальні інтереси народних мас і закликали до напруженого готування боєвих сил і не було врешті фанатиків, що силою своєю індивідуальности потягнули б за собою маси. Великі історичні дні застали у нас малих людей, що хотіли творити державу мирним, бюрократичним способом, часто самі не вірячи в успіх своєї роботи.

Відношення боєвих сил обох противних сторін у львівській кампанії було ріжне. На самому початку була чисельна перевага по українському боці, згодом сили обох сторін вирівнялися, опісля польські сили стали переважати. Перемиська відсіч піднесла польську перевагу майже на одну третину.

Які ж були втрати у львівській кампанії? Втрати українські годі точно означити, а то з недостачі статистичних дат. Ліста втрат, виладжена головною командою в другому тижні листопада, подає коло 90 вбитих і понад 200 ранених, стверджених по українському боці. З хвилею виходу українського війська зі Львова ці цифри можна заокруглити до 250 вбитих по обох боках фронту і коло 500 ранених, не рахуючи кількасот полонених. Польські втрати без порівнання більші, бо вже в першому тижні боїв самих убитих начислили по польському боці коло 200 осіб.

Ще один момент, що заважив чи не найбільше про некорисний вислід львівської кампанії. Боротьба йшла за місто, в якому поляки, будучи виконавцями австрійської державної влади, на протязі цілого століття майоризували співмешканців української національности. Оцій змайоризованій та упослідженій меншости прийшлось тепер ломити польський збройний опір проти української державности, але силами майже самих мешканців українського села. Отже, в боротьбі за Львів станули проти себе два ріжні суспільні елементи: місто і село. З природа річи поляки як міщани стали в цій боротьбі відразу панами ситуації. З військового погляду поляки були такими самими дилетантами, як українці. Не було у них фахових командантів, а ще гірше представлялася спершу з військово-організаційного погляду їхня боєва сила, в значній части добровольці. Зате людський матеріял був у них куди кращий. На польську боєву силу зложився елемент міський, переважно інтелігентський, освідомлений і повний воєвничого захоплення. Елемент молодший і більше пригожий до вуличної партизанки, як українські старики та середняки, до того селяни.

Поляки орієнтувались у Львові як дома і мали знамениту опору серед свого населення. Все те в результаті давало їм більшу боєву справність, особливо в перших днях, коли українці не були до таких боїв приготовані.

А преці як чим могли українці перевищити і перемогти ворожу силу, що находилася серед українського моря, то масовою чисельністю війська! Як сказано, революційної пропаганди не було у нас ніякої, мобілізаційна акція не вдалася і тому не було чим вдержати столиці держави. Не вдалася теж пошуканка за допомогою на Наддніпрянщині, тоді, коли противній стороні вдалося стягнути значну відсіч з корінної Польщі. Поляки виказали будь-що-будь більшу національну солідарність. У львівській кампанії станули проти себе не тільки дві противні національні ідеольогії, що взаємно себе виключали, але й дві ріжні соціяльні психіки, сперті на ріжних традиціях і культурах. По чиїй стороні було більше воєнних пе-редумовин, той мав шанси виграти. Українці зі своєю психікою найшлись у гіршому положенні і програли..."

І все ж, попри поразку, листопадовий зрив засвідчив усьому світові, що український народ прагне жити у вільній, соборній державі, вірить, що цей день в його житті обов'язково настане.

До цієї історичної миті – світлого дня 24 серпня 1991 року – тоді залишалося ще довгих 73 роки...

Микола СЕРГІЙЧУК,
"Нація і держава"

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Не задля помсти за злодіяння перед людством, а для встановлення історичної правди подаємо правдивий образ вождя світового пролетаріату Володимира Ульянова (Леніна), досить колоритно відображений італійським письменником і публіцистом Джованні Папіні, який ціною власних коштів добився аудієнції з ним.

За радянських часів, зрозуміло, неможливо було опублікувати це інтерв'ю, оскільки його не допустила б ніяка цензура не тільки на території колишнього СРСР, а й країн, що потрапили під залежність від цього диктаторського тоталітарного режиму в Європі, Азії, Африці, Америці. Нехай громадяни світу пізнають правду про справжню мету і методи управління більшовицького режиму, нехай зрозуміють, нарешті, що стали обдурені і жорстоко покарані за довіру до ніби гуманних вчень і діянь "вождів пролетаріату": Маркса, Енгельса, Леніна, а пізніше й Сталіна, про створення "справжнього комуністичного суспільства".

Публікацію цього інтерв'ю присвячуємо черговій річниці листопадового перевороту в Росії, з застереженням до сучасного покоління, яке знову піддається обману вчорашніх і сьогоднішніх керівників та ідеологів комуністичної партії, які сповідують і виконують заповіти Леніна і його послідовників і хочуть затягнути суспільство до чергових випробувань, червоної садистської катастрофи.

Підготували: Ігор КІСІЛЕВСЬКИЙ,
Борис БЕРЕЗА, літ. псевдо Борис КІСІЛЕВСЬКИЙ,
Івано-Франківськ – Євпаторія

ДО РОКОВИН БІЛЬШОВИЦЬКОГО ПЕРЕВОРОТУ

ВІЗІЯ БОЖЕВІЛЬНОГО

На "стройках" комунізму

Понижче подаємо текст з книжки видатного італійського письменника Джованні Папіні (1881–1956) "Ґоґ", яка вийшла друком 1931 року. Автор був літературним критиком, есеїстом, романістом. Його твір "Ун уомо фініто" ("Обмежений чоловік") приніс йому міжнародне визнання. Як сучасник Леніна він був атеїстом, але після Першої світової війни навернувся до Церкви. У 1923 році Папіні опублікував "Життя Христа" ("Сторія ді Крісто"), яку переклали на багато мов.

Книжка "Ґоґ" є сатирою на модерне людство, яку представлено у формі різнородних матеріялів американського мультимільйонера Ґоґа. Ґоґ подорожує світом, шукаючи пригод, інтерв'ю великих і менше видатних осіб і щоденно записує свої цинічні завваги про способи життя тогочасного світу. До тих осіб належить: З. Фройд, Айнштайн, Бернард Шоу, Веллс, Метерлінк, Ґанді, Ленін та інші. Папіні осуджує атеїстичну науку, матеріалізм, психоаналіз, спіритизм, реінкарнацію, комунізм, забобон, моральний релятивізм.

Англійська і американська критика переважно негативно прийняла "Ґоґа", хоч і визнала працю автора. Вона зробила йому закид, що він переяскравив духовий розклад модерного світу, закидає йому песимізм і сарказм. Мабуть, тодішня критика була нездатна передбачити того, що передбачив Папіні: наслідки фашизму, расизму, большевизму, всього того, що людство пережило в ХХ столітті.

Для нашого читача буде цікаво ознайомитися з сильветкою засновника большевицької держави, котра розвалилася на наших очах. Ми свідомі того, що, публікуючи понищий текст, зберігаємо джерело для майбутнього історика культури про сумні давні часи.

* * *

"Вкінці мені це вдалося після понад одномісячних старань. Я приїхав до Росії з одною ціллю – стрітися з тим чоловіком – і я не хотів від'їхати, не порозмовлявши з ним. Мені здавалося, що він був одним з трьох чи чотирьох тепер живучих мужів, яких направду варто було послухати. Коштувало це мені близько двадцяти тисяч долярів, щоби його осягнути – презенти для жінок комісарів, чаєві для червоноармійців, подарунки для сиротинців – але я не шкодую видатків.

Мені казали, що Владімір Ільїч був хворий, що був втомлений, що він нікого не приймає, крім своїх найближчих приятелів. Він не мешкає в Москві, тільки у передмісті в гарній старій віллі з перистилем, підпертім на переді білими колюмнами. Але в п'ятницю вночі переборено останні труднощі і мене повідомили телефоном, що очікують в неділю. Вони сказали Ленінові, що мої капітали могли б придатися йому теперішній вчасній стадії Нової Економічної Політики (НЕП), і після того він погодився мене прийняти.

Мене прийняла його жінка, товста і мовчазна особа, котра розглядала мене так, як медсестра розглядає пацієнта, котрий зайшов до її корпусу. Застав я Леніна на малім ґанку – він сидів при великім столі, покритім аркушами архітектурних креслень. Він виглядав як засуджений злочинець, якому дозволили доживати в спокою останні години життя. Його голова, котру знаємо з фотографій, має монгольський вигляд і ніби вистругана зі старого сиру. З-поміж брудних уст вищірювався ряд жорстоких зубів. Широка і гола чашка була подібна до скриньки, зробленої з голови якоїсь викопної потвори. Двоє очей, хитрих і допитливих, неначе якогось самітного птаха, видавалися сплющеними під запаленими повіками. Його руки бавилися срібним олівцем, – видно було, що колись вони були м'язисті і сильні – руки мужика – але тепер їхня змарнілість вказувала на недалеку смерть. Я ніколи не забуду його вух, які видавалися на виструганні з висляклої слонової кости, і які були витягнені до переду, немов, щоби схопити останні звуки цього світу, заки западе велика мовчанка.

Перші моменти нашого інтерв'ю були якісь насторожені. Ленін приглядався мені сильно, хоч і з абстрактним виглядом, неначе з призвичаєння, а я, в присутності тої втомленої маски шафранового кольору, не мав відваги висловити тих питань, з якими сюди прийшов. Вкінці я ляпнув глупий запит – комплімент – яке історичне діло він досягнув в Росії. На що шкіра його труп'ячого обличчя стягнулася в сітку зморщок, які скривилися, і в сардонічний вищір зубів.

"Але ж все було для того готове", – вигукнув Ленін оживлено, що для мене було несподіване і алярмуюче. – Все було готове, заки я прийшов. Чужинці і дурні говорять, що ми досягнули щось надзвичайне; ні, вони помиляються – ті сліпі буржуї.

Большевики тільки застосували і розвинули той режим, котрий створили царі, той режим, який єдино відповідає російському народові. Неможливо управляти стома мільйонами бидлюків без кия, шпигунів, тайної поліції, терору, шибениць, военних трибуналів, тюрем і тортур. Ми попросту змінили тільки клясу, котра була правителем тої системи. Тоді вона складалася з 60.000 дворян і, мабуть, 40.000 бюрократів – разом сто тисяч осіб. Нині вона складається з приблизно двох мільйонів пролетарів і комуністів. А це вже є успіх – великий успіх, тому упривілейована кляса є десять разів численніша. Дев'ятдесят вісім процентів людности, одначе, скористала мало з тої зміни. Ви можете припускати, звичайно, що вони взагалі не зискали нічого, і це є докладно те, що повинно бути, і це є вкладно те, що я бажав, і що було абсолютно неминуче".

Тут Ленін солодко усміхнувся до себе, так, як гендляр, котрий обшахрував клієнта, і веселенько хіхоче за його плечима.

"Але ж тоді...? – я пробував завважити. – Тоді що з Марксом і прогресом, і тим усім?"

Ленін глипнув на мене гостро зі здивуванням: "Вам як чоловікові ситуатованому чужинцеві, можемо сказати правду," – він сказав. "Ніхто вам не повірить, навіть якби ви це комусь повторили. Пам'ятайте, сам Маркс вчив нас, що теорії мають фікційну і чисто робочу вартість. Ситуація, в якій знайшлася Росія і Європа, змусили мене послужитися комуністичною ідеологією, щоби осягнути мій справжній намір. Можливо, що в іншій країні і в іншім часі я вжив би іншої доктрини. Зрештою, Маркс був ніким іншим, а тільки жидівським буржуєм, котрий видрапався наверх по драбині англійської статистики і був тайним поклоником індустріалізму.

Йому бракувало жорстокости, мужичою він був не більше як на одну третю, а його мозок, просяклий пивом і геґеліянізмом, до якого (мозку) його приятель Енгельс впорскнув пару спритних ідей. Російська революція є цілковитим запереченням Марксових пророцтв. Там, де ледве чи існував який-небудь буржуй, там затріумфував комунізм.

Люди, містере Ґоґ, є лякливі дикуни, котрі потребують, щоб над ними панував брутальний дикун – така креатура, як я сам. А все інше є балаканина – література, філософія і подібне сміття, потрібне тільки для дурнів. А коли дикуни є нічим іншим, як злочинцями, то найвищим ідеалом кожного уряду є перетворити країну на одне велике тюремне заведення. Стара царська каторга є останнім словом політичної мудрости. Ви погодитеся з поглядом, що фактично тюремне життя є тим, яке найкраще надається для управи людьми. Не будучи вільними, вони є звільнені від ризику і турбот відповідальности і знаходяться в ситуації, яка перешкоджає чинити зло. Як тільки чоловік увійде до в'язниці, він силою факту мусить почати вести бездоганне життя. Крім того, він не має журби ані турбот, бо за нього думають і планують інші. Тіло його працює, але його ум відпочиває. Він знає, що його завжди нагодують, і що він буде мати, де спати, навіть якщо він не працює, навіть тоді, коли захворіє; він не має тих турбот вільного індивіда, котрий мусить подбати кожного ранку про буханець хліба, а вечором про нічліг. Моєю амбіцією є перетворити Росію у величезну тюрму; але не уявляйте собі, що в тім кермують мною егоїстичні мотиви, позаяк у такій системі справжніми рабами, і тими, котрі терплять, є головні тюремники і в'язничні сторожі".

Ленін нагло запав у мовчанку і почав студіювати креслення, котрі лежали перед ним. Мені видалося, що вони представляли високий будинок, неначе вежу, протикану численними круглими вікнами. Я поставив одне з моїх питань: "А що з селянами?".

"Я ненавиджу селян, – відповів Владімір Ільїч з виразом глибокої відрази. – Я ненавиджу мужика, якого ідеалізував той розляпаний западник Турґенєв і той гіпокрит, перебраний фавн – званий Толстим. Селяни уособлюють все те, що я ненавиджу – традицію, віру, єресь, релігійний ентузіязм, ручну роботу. Я толерую їх, я навіть підлещуюся їм; але я їх ненавиджу. Я бажаю, щоби вони всі згинули, всі до одного. Для мене один здібний електрик вартий більше, аніж сто тисяч мужиків.

Я сподіваюся, що ми винайдемо спосіб продукувати поживу в кількох хвилинах в наших хімічних фабриках; тоді ми будемо в стані вимордувати всіх селян, бо вони вже будуть непридатні. Вони – або обернуться в робітників, або згинуть. Жити в природнім стані є примітивно і ганебно.

Ви мусите вбити собі ясно в голову, що більшовизм стоїть за трояку війну: за війну вченого варвара проти гнилого інтелектуала, за війну Сходу проти Заходу, і війну міста проти села. В тих війнах ми не будемо перебирати у виборі нашої зброї. Індивід мусить бути знищений – він є видумкою тих пустяковатих греків і візіонерських німців. Хто тільки спробує ставити опір – буде викорінений, як злослива пухлина. Кров є найкращим добривом, яке дає нам природа.

Але Ви з того всього не повинні заключати, що я жорстокий. Всі ті розстріли і вішання, які виконуються на мій наказ, нудять мене. Я ненавиджу ті жертви вже з тої причини, бо вони змушують мене мордувати їх; але не маю іншого виходу, ніякої іншої альтернативи. Моєю мрією є стати генеральним губернатором модельної (взорової) тюрми, спокійної і добре адміністрованої карної колонії. Але тому, що як в кожній в'язниці знайдуться ребеліянти і бунтівники, котрі тужать за давніми ідеологіями і людовбивчими мітологіями, то ми мусимо їх знищувати. Я не можу дозволити на те, щоби кілька тисяч заражених людських істот зруйнували майбутнє щастя мільйонів. Коли візьмемо до уваги всі чинники, то старий спосіб кровопускання зовсім не був такими кепськими ліками. Почуватися володарем життя і смерти над іншими – має в собі якусь розпусну сатисфакцію. Відколи вбито старого Бога – я не знаю чи то у Франції, чи в Німеччині – чоловік узурпував собі певні джерела сатисфакції. Я сам, дозвольте, є своєго роду півбогом, що таборує поміж Азією і Європою, – і можу собі дозволити на кілька дрібних капризів. Існують форми насолоди, таємниця котрих зістала втрачена по упадку поганського світу. Тут можна дещо сказати про приношення в жертву людину; наприклад, таке приношення служило величавим символом, воно подавало урочисту лекцію, і дозволяло уділювати привід для народних фестивалів. Замість звуків псалмів, співаних вірними, до мене доносяться зойки в'язнів і умираючих, і я запевняю Вас, що я не заміняв би тої симфонії за цілу Дев'яту Симфонію Бетховена. Це є гимн, котрий заповідає надходяче блаженство".

Ленінова трупяча і знищена фізіономія напружилася, неначе до переду якби прислухалась до святочної музики, котру тільки він міг зачути. В тім моменті увійшла мадам Крупська і сказала, що її муж втомився і мусить відпочити. Я негайно відійшов.

Це коштувало мені близько двадцяти тисяч долярів, щоби стрінути того чоловіка, але, кажучи правду, я не відчуваю, що ті гроші пішли намарне".

ЛІТЕРАТУРА

"ІНША" ЧИ "ПОВНА"?

Українські письменники виступили проти тотального засилля "попси"

Виступає один із ідеологів "Іншої літератури" Степан ПРОЦЮК (Івано-Франківськ)

Іван АНДРУСЯК, "Нація і держава"

Здається, давно вже не потребує навіть доведення відверто парадоксальний, по-суті, факт: у сучасній українській літературі існує кілька "сучасних українських літератур", які за світоглядом, стилем письма, творчою орієнтацією навіть не перетинаються одна з одною. Як всім відомо, наш книжковий ринок – бодай той його мізерний сегмент із кількох відсотків, який відвоювали собі в нерівних "боях" з російськими "колонізаторами" українські видавці – вщент заповнений різного штибу попсою, яка відверто пропагується й заохочується, тоді як власне художня українська література з кожним роком має все менше й менше можливостей навіть просто бути виданою, не кажучи вже про все інше. Відтак у розумного читача, який хоче познайомитися з сучасним українським письменством і черпатиме інформацію про його новітні з'явища із засобів масової інформації та рекламних месиджів видавців (а звідки ж іще?!), неодмінно складається хибне враження, що представляє нашу літературу сьогодні або "попса банальна" на кшталт різномастих детективчиків, псевдожіночих романчиків чи й відвертої порнографії, або ж "попса для просунутих" на кшталт молодіжних екстремально-експериментальних писань. Інтелектуали вже кілька років із цього приводу б'ють на сполох, але – безрезультатно.

Одне слово, уже навіть, як то кажуть, у повітрі витала ідея "прориву" з цього "зачаркованого" кола, – але "прорвався чиряк" на шпальти ЗМІ й на рівень літературної дискусії лише після несподіваного виступу групи письменників середнього покоління з ідеєю літугруповання "Інша література". Суть її, у найзагальніших рисах, в тому, щоби принаймні привернути увагу: крім тієї літератури, яку пропагують, а іноді й безпідставно нав'язують як "еталон", є ще й "інша" – котра, власне, і є література. Виступили з цією ідеєю письменники Степан Процюк (він дебютував на початку 1990-х як поет, учасник літгурту "Нова дегенерація", а згодом перейшов на прозу й видав кілька романів, один із яких – "Інфекція" – навіть висувався на Шевченківську премію), Павло Вольвач (тоді ж таки дебютував як поет, "співець Південного Сходу України", а згодом видав і цікавий роман "Кляса") та Борис Гуменюк (два роки тому його перший роман "Лук'янівка" здобувся на незлецький резонанс). Та оскільки ідея "прижилась" одразу, до цієї "трійці" приєдналася ціла група письменників, серед яких такі відомі автори, як лавреати Шевченківської премії Євген Пашковський і Олесь Ульяненко.

На хронічно штильних теренах українського літературного життя нарешті трапилося бодай щось! Саме так сприйняли зацікавлені читачі з'яву цього літугруповання, яке "вийшло на люди" спершу на Львівському форумі видавців, а відтак провело низку дискусій і презентацій у Києві та навіть кількох обласних центрах. "Месиджі" нових "бунтарів" одні читачі, як водиться, встигли обізвати "нечуваним замахом на устої", тоді як інші сприйняли його мало не за "ковток чистого повітря посеред смогу". Все це як мінімум означає, що "іншолітераторам" вдалося сказати щось справді важливе, якщо їх потрактовують аж так полярно.

Творити жодних формальних структур "інші" наразі не збираються, задовольняючись лише тим, що привертають увагу до тієї частини вітчизняного письменства, яку спопсений "істеблішмент" уперто ігнорує через її питому "традиційну" (в адекватному розумінні цього поняття) українськість. Наразі йдеться про організацію творчих вечорів, перший із яких – поетів покоління дев'ятдесятників – пройшов уже 2 листопада в Будинку вчителя; а також про пошук виходів на видавничі проекти. Поміж тим, першу й головну свою функцію їхній "демарш" уже виконав, збуривши літераторів і читачів на шпальтах періодики й на численних інтернет-форумах до мистецької дискусії про те, яким має бути сучасне письменство.

"Ідею "Іншої літератури" я розумію не як список нової секти чи статут чергової партії, а як шанс розширення національного культурного мислення", – написав Степан Процюк, і з необхідністю цього важко не погодитися. Критики лише дивуються з назви – бо ці письменники якраз не пропонують нічого "іншого", а лише нормальну питому українську літературу; а ще застерігають "іншолітераторів" від безплідного втягування в довкололітературні "розборки", що одразу ж зринуло в деяких публікаціях їхніх прихильників.

Найавторитетніший український літературознавець XX століття Дмитро Чижевський наголошував на доконечній потребі повної національної літератури, розуміючи під терміном "повнота" максимальне, наскільки це лише можливо, оприявнення в письменстві всієї парадигми видів, жанрів і творчих методів, притаманних відповідній епосі. Він вказав, зокрема, на те, що офіційна Москва протягом століть усіма способами, аж до фізичного винищення цілих письменницьких поколінь, втримувала літератури поневолених нею націй на рівні неповних, що вкрай трагічно, як ми знаємо, відобразилося й на історії українського письменства. Власне кажучи, саме за повноту виступили нині учасники літугруповання "Інша література", озвучивши існування вкрай загрозливих у цьому сенсі вже не так політичних, як "комерційних" тенденцій. Хочеться сподіватися, що з цього усвідомлення проросте нарешті перший паросток розвитку.

ВІД АВТОРА

ЗАКОРТІЛО "ПОЧЕГЕВАРИТИ"?

Іван АНДРУСЯК, поет

Одна з украй небагатьох у цьому світі речей, котру я, хоч убий, ніяк не можу збагнути, – це "лівацтво" цілої низки молодих українських письменників. Не графоманчуків, які завжди були, є і будуть і яким, за великим рахунком, однаково, про що писати, а таки письменників – справжніх, цікавих, потужних. Як і чому вони можуть бавитися в оте модне тепер "лівацтво", і то не будь-де, а в Україні, котра – нерідко долями їхніх-таки батьків і дідів, не кажучи вже про безпосередніх духовних попередників – спізнала "приваби" комунізму, як то кажуть, "по вінця"? Як, скажімо, мій давній приятель Сергій Жадан, поезію якого я дуже люблю і високо ціную, може називати книжку вибраного "Капітал" і проводити з нею по Україні "Karl Marx tour"? Адже він вихований на традиціях українського поетичного авангарду 1920-х, усі чільні представники якого були розстріляні "вірними послідовниками Karl'a Marx'a"...

Ні, я чудово розумію письменників західних. Вони того комунізму навіч не бачили. Чи нехай упритул недобачали – але то їхня карма. І то не лише який-небудь "друг кой-кого" Ромен Ролан чи "поет робітничої Америки" Карл Сендберг, про якого "робітнича Америка" й не чула... Навіть великий Пабло Неруда! Навіть великий Федеріко Ґарсія Лорка! Що вони могли знати про комунізм? Анічогісінько! Крім, звісно, експортних балачок про "братерство і рівність" – таких привабливих почерез залізну завісу, з-над якої видно хіба кремлівські "звйозди". Це ж прикольно, це ж на "дикому заході" – романтика... Навіть мій улюблений американець Едвард Естлін Каммінгс (чи то б пак, едвард естлін каммінгс – цей невиправний авангардист волів писатися виключно з маленьких літер) у молодості "наваяв" довжелезну поему із самого лише обігрування великолітерної абревіатури SSSR (цікаво, що саме тоді, у 1920-і, у нас щось дуже подібне бавилися в нас і конструктивіст Валер'ян Поліщук, і футурист Ніко Бажан). І що ж? Оцінили – запросили в турне по цьому "раю рівності й братерства". Але ж Каммінгс не Ролан, його на марницю не купиш. Під час цього "турне", де йому не показали й тисячної долі всіх "приваб" комунізму, – він зрозумів! І відтак писав про ще недавно "відабревіатурений" ним SSSR не інакше як про "антисвіт" і "породження нелюдської уяви":

Таваріщі вмирають, бо наказ...
Таваріщ кожен в цім горнилі зла
є ненависти часточка мала, –
а ненависть у них несамовита...

Та все ж американці – за самою своєю природою – все одно залишалися "ліваками". Особливо в 1960-і, коли "на арену" вийшли справжні "поети робітничої Америки" – бітники. До SSSR вони сентиментів уже не мали; ось як Френк О'Гара писав у вірші "Відповідь Вознесенському та Євтушенкові": "ви не робите навіть того, що можете і повинні / я не люблю вас відтоді, як помер Маяковський тоді Пастернак / їхня смерть була смертю моєї туги за вашою втомленою невіглаською расою / якщо вже на расі так наполягаєте / ви не відберете в мене моїх друзів / бо вони живуть у Ґарлемі / і не зробите з Міссісіпі Сахаліну / ви спізнилися" (переклад Юрія Андруховича).

Вони й тепер залишаються "ліваками" – і наші хлопці, захоплені їхньою контркультурою, залюбки собі "чегеваряться". Ніби й забули, що десь у той час, коли Каммінгс об'їздив "неозорі простори", щоб написати пізніше про "несамовиту ненависть", його буковинський колеґа Дмитро Загул, так само захоплений пропагандою "рівності й братерства", зважився переїхати в цей "земний рай", щоб у ньому "вільно творити". У "земному раю" Дмитра Загула дуже швидко звинуватили в тому, в чому комуністи завжди звинувачують українців, – і запровадили на "вільне лісоповальне твориво" в Сибір... Тіло українського письменника довозили до "пункту призначення" на санях і по дорозі загубили. Навесні знайшли тільки обгризені ведмедями кістки... І це "комуністична" доля лише одного з сотень українських письменників, одного з мільйонів замучених комуністами українців. Як мінімум, десятки інших таких же страшних доль мусять бути відомі кожному школяреві.

Тому я, хоч убий, не можу збагнути, як після всього цього український письменник може бути "ліваком". Американський – так, російський – Бог йому суддя, нікарагуанський, ізраїльський, кот-д'івуарський, англьський, афганський, курдський, пуштунський – тисячу разів нехай... Але український не може! Забагато живої крові...

Особливо не може тепер, коли віце-прем'єр-міністр України (!) Дмитрій Табачнік (!!) без крихти сорому заявляє, що вони, старі-нові урядовці, мовляв, не збираються підтримувати прагнення якоїсь жменьки (!!!) національної інтелігенції спілкуватися державною мовою!!!! Особливо тепер, коли депутат із Партії реґіонів цілком серйозно пропонує Росії освоювати "безкраї простори Сибіру", переселяючи туди... селян із Рівненської і Житомирської областей!!!!!

Особливо тепер...

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Анатолій Погрібний, Ярослав Радевич-Винницький, Степан Семенюк

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua
Адреса видавця: 01004, вул. Горького 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61
Головний редактор Михайло Сидоржевський

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26001016925980 в банку "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300131, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ВАТ "Видавництво "Київська правда"
Замовлення №
Наклад 60 000 примірників
Ціна договірна